

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1963
Suga:	<i>Najas tenuissima</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0600900
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Kaučers
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	8.02.2022.
Vispārējās piezīmes:	<p>Smalkā najāda ir reliкта ūdensaugu suga, kas aug tīros un dzidros saldūdens ezeros un iesāļās piejūras lagūnās, līčos un upju ietekās Dienvidsomijā, Krievijā (Amūras, Čelabinskas, Irkutskas, Krasnojarskas, Ļeņingradas, Novgorodas, Primorskas, Rjazaņas, Sverdlovskas, Tveras apgabali un Mordovijas republika), Kazahstānā, Japānā un Latvijā (Suško, 2008). Smalkajai najādai ir šaura ekoloģiskā niša un Latvijā tā ir sastopama 0,40 - 2,3 m dziļumā uz pārsvarā tīras vai nedaudz dūņainas minerālgrunts (īpaši sēkļos), gandrīz tikai ļoti tīros mezotrofos un vāji eitrofos, pārsvarā dziļos dzidrūdens ezeros ar ūdens dzidrību 4,5 - 6,5 m (Suško, 2021).</p> <p>Smalkā najāda aizsargājamo ainavu apvidū “Kaučers” sastopama Salmeja ezerā. Salmeja ezers atšķiras no pārējiem ezeriem, kuros sastopama smalkā najāda, jo ir sekls, diseitrofs brūnūdens ezers (pārējie ezeri ir mezotrofī vai vāji eitrofī dzidrūdens ezeri). 1972. - 1975. gadā meliorācijas darbu rezultātā par 1,0 m tika pazemināts ezera ūdens līmenis un daudzu padomju un tiem sekojošo gadu laikā līdz pat nesenam laikam ezers tika piesārņots ar nepietiekoši attīrītajiem Gaiļmuižas notekūdeņiem. Iespējams, ka veikto meliorācijas darbu rezultātā Salmejā tika mākslīgi palielināta notece no sateces baseina un ezerā tika ievadīti ar humusvielām bagāti ūdeņi, kā rezultātā ezera ūdens šobrīd ir izteikti brūngans un ūdens dzidrība samazināta (Suško, 2021).</p> <p>Pēc U. Suško domām Salmejā ir iespējama smalkās najādas sastopamība arī uz citiem ezerā esošajiem minerālgrunts sēkļiem, tādēļ nākotnē nepieciešama ezera detalizētāka izpēte (Suško, 2021).</p>

Lauks	Paskaidrojums									
CV_USE	<p>1,00</p> <p>Izvēlēta maksimālā vērtība no 2021.g. sugas uzskaites, kas veikta projekta “Projektā “Dabas skaitīšana” konstatēto Biotopu direktīvas II un IV pielikuma vaskulāro augu un sūnu sugu atradņu inventarizācija un monitorings” ietvaros (Latvijas Dabas., 2021). Tā kā šī suga ir kritiski apdraudēta gan Eiropas Savienībā - suga sastopama tikai divās Boreālā reģiona valstīs – Latvijā un Somijā, gan visā pasaulē - smalkā najāda bez Latvijas un Somijas sastopama tikai Krievijā, Kazahstānā un Japānā, kopskaitā mūsdienās vairs zināmas tikai 56 sugas atradnes (Suško, 2017; Suško, 2021; Vargot et al., 2016), pieņemts lēmums CO aprēķinos izmantot maksimālo populācijas vērtējumu no 2021.g. sugas izpētes.</p> <p>Smalko najādu botāniķis U. Suško aizsargājamo ainavu apvidū “Kaučers” konstatēja 2021. gadā projekta “Projektā “Dabas skaitīšana” konstatēto Biotopu direktīvas II un IV pielikuma vaskulāro augu un sūnu sugu atradņu inventarizācija un monitorings” ietvaros (Latvijas Dabas., 2021). Populācijas minimālais lielums novērtēts kā 0,3 m², bet maksimālais lielums – 1,0 m². Suga konstatēta Salmeja ezerā uz granšaina minerālgrunts sēkļa ezera Z daļas vidū 40 - 60 cm dziļumā (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Aprēķinos nav izmantoti N2000 SDF dati, jo suga AAA “Kaučers” konstatēta tikai 2021.g., tādēļ tā vēl nav iekļauta AAA “Kaučers” SDF.</p>									
Unit_CV	Kvadrātmetri									
Habitat	Annex I viens									
Annex I	Smalkā najāda AAA “Kaučers” sastopama Salmeja ezerā, kas atbilst ES aizsargājamam stāvošo saldūdeņu biotopam 3150 <i>Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju</i> .									
Annex I_area_USE	<p>0,48</p> <p>Smalkā najāda AAA “Kaučers” 2021. g. veiktajos pētījumos sastopama Salmeja ezerā (ezers atbilst 3150 biotopam) uz granšaina minerālgrunts sēkļa ezera Z daļas vidū (Suško, 2021). Sugas dzīvotnes laukuma platības lielums ņemts no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka, datu pamatā – U. Suško 2021.g. apsekojumi dabā (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu).</p>									
Other_area_USE	Na									
OK_DEN	<p>Smalkās najādas segumi abās Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā:</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN</th><th>Segums</th></tr><tr><td>Dridža ezers</td><td>0.2</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Kaučers</td><td>2.1</td><td>Optimāls</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN	Segums	Dridža ezers	0.2	Zems	Kaučers	2.1	Optimāls
N2000 vieta	CV_DEN	Segums								
Dridža ezers	0.2	Zems								
Kaučers	2.1	Optimāls								
OPT_DEN	Par optimālo segumu izraudzīts AAA “Kaučers” segums – 2,1, tomēr, tā kā suga sastopama tikai divās N2000 vietās, tad optimālā seguma noteikšana pie tik neliela vietu skaita ir apgrūtināta.									
OK_NEW	<p>Nē.</p> <p>Nav nepieciešams veidot jaunus biotopus, bet nodrošināt, lai labā kvalitātē saglabātos jau esošais biotops.</p>									
AREA_NEW	0									
OK_INT	Nē.									

Lauks	Paskaidrojums
	Smalkā najāda ir U1 suga. Jautājums par individu translokāciju tiek izskatīts tikai U2 sugu gadījumā.
IND_INT	0
Papildus nosacījumi	Salmeja kvalitāti apdraud biogēnu notece no intensīvi apsaimniekotām lauksamniecības zemēm, kas ieplūst ezerā pa meliorācijas sistēmām, kā arī litorāla blīvais aizaugums ar niedru audzēm. Ezerā nepieciešams veikt niedru pļaušanu un izvākšanu, kā arī jānodrošina pēc iespējas labāka ezerā ietekošo sadzīves notekūdeņu attīrīšana (Latvijas Dabas., 2021; Suško, 2021).
Cits lauks	

Izmantotā literatūra

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

Natura 2000 SDF – Kaučers. Skatīts 8.02.2022. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0600900>

Suško, U. 2008. *Najas tenuissima* – a new macrophyte species in flora of the Baltic countries. Botanica Lithuanica 14 (1): 65-67.

Suško, U. 2017. Sauleskalns Lakeland – harbour of *Najas flexilis* and *N. tenuissima* habitats of international importance. 9th International conference on biodiversity research. Book of abstracts, pp. 102-103.

Suško, U. 2021. Smalkā najāda *Najas tenuissima* (A.Braun) Magnus. Nepublicēts materiāls. 8 lpp.

Vargot, E.V., Shcherbakov, A.V., Bolotova, Y.V., Uotila, P. 2016. Current distribution and conservation of *Najas tenuissima* (Hydrocharitaceae). Nature Conservation Research 1 (3): 2-10.

1.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots smalkās najādas poligons Salmeja ezerā. Ekrānšāviņš uzņemts 8.02.2022.